

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

КРИВИЦА ЗА РАТ

У једном скорашњем интервјуу канцелар је окривио генерала Јанушкевића, шефа руског генералштаба у време објаве рата, да је он рекао 16 јула 1914 мајору фон Егелингу, немачком војном аташеу у Петрограду, да руска мобилизација још није објављена, док је она у ствари била почела. Ово канцеларово тврђење показало се као неистинито сведошвом генерала Јанушкевића у процесу Сухомлинова.

Генерал Јанушкевић рекао је, да је тога дана збиља рекао Фон Егелингу, да општа мобилизација још није почела и да му је чак понудио, да га и писмено о томе увери. Он је тада излазио од цара и указ о мобилизацији био му је у џепу. То је Јанушкевић и казао Егелингу, али је у Немачкој та друга половина разговора забрањена да се објави, јер је она есенцијелна по важности, кад се тиче одговорности за рат.

Међутим, у том тренутку Немачка је била довршила своју мобилизацију, као што је већ доцније било познато, а разговор са Јанушкевићем, Егелинг је нарочито повео, да би га могао употребити као неки разлог, да је у то време и Русија извршила мобилизацију. У обема изјавама, и Егелинговој и Јанушкевићевој, до словце се слаже онај део који су и Немци објавили.

То немачко префуткивање другог и важнијег дела разговора показује, да је Немачкој тада било потребно, да увери свој народ, тада већ мобилизован, да је мобилизација и у Русији извршена, исто онако, као што је, бирбершком лажи, уверавала свој народ да су је Французи напали. Такав начин рада вероватно је у то време и могао бити од неке користи за Немачку, али такав начин рада и лажи никада неће моћи, на дан суда, скинути са Кајзера и са немачке владе одговорност за овај страхан рат. И, у оцени накнаде, којом ће Немачка морати да плати своју кривицу,

овакви лажни документи само ће бити отежавајуће околности.

Данас, међутим, овај разговор био би излишан, да није канцелару требало, да мало подгреје морал код војске и грађана. Још једном требало је на друге указати као на главне виновнике рата и као изазиваче и тако наговорити свет да се држи још. Али се тиме данас далеко мање постиже него некада, те је тако овај нов покушај нова неуспела лаж.

ЗВЕЗДИЦЕ

Кад су, после пожара, на једној пошти на фронту, истражили новине, поштар је одговорио:

— Правде нема, велика Србија још није дошла, сад има само по од.

Гаргантуа

ВЕКЕРЛЕ О МИРУ

Церих, 6 септ.

У једном говору у мађарском парламенту председник владе, Векерле изјавио је, да се мађарска влада слаже са политиком грофа Чернина, који жели трајан мир, не тражи никакве територијалне добити и жели правну организацију народности.

У политичким и црквеним круговима у Пешти спремају за 10 новембар једну велику манифестацију, на којој ће говорити више говорника, а међу њима и Ерцбергер, који ће нарочито зату прилику доћи у Пешту.

КЕРЕНСКИ И КОРНИЛОВ

Петроград, 6 септ.

Стижу појединости каје изближе објашњавају односе између Керенског и Корнилова. Корнилов се потчињено без услова. — Керенски је створио нов кабинет, који ће организувати снабдевање и земље и војске.

У престоници влада мир. Влада је у Петрограду и никада није нишла у Москау.

АФЕРА АЛМЕРЕИДА

Париз, 6 септ.

Скупштина ће почети рад око половине септембра. Г. Пенлеве изложиће пред парламентом општу ситуацију земље и осветлиће аферу Алмереиде.

Социјалистичка странка помаће нови кабинет. Ипак се претпоставља, да ће у Скупштини доћи до велике дебате.

ПРОГЛАС РУСКЕ ВЛАДЕ

Петроград, 6 септ.

Провизорна влада објавила је следски проглас: Сматрајући да је потребно да се прецизира политички режим наше земље, а са обзиром на једнодушне и одушевљене симпатије за републиканску идеју, влада проглашава Русију за републиканску државу, предаје сву власт петорици министара и ставља себи као главне проблеме: повраћање реда и регенерацију борбене способности целокупне војске. Исто тако изражава уверење, да ће успети у извршењу овога задатка.

БОРБЕ КОД РИГЕ

Петроград, 6 септ.

Непријатељ се повукао са неких опаснијих положаја, али је ипак вршио нападе. Јуче је поновно почео бесне против нападе на путу за Пеков. Борба је била упорна; отпор наших храбрих трупа ненадмашан је. Непријатељ је свуда одбијен и ако је нападао у масама.

ЕВАКУАЦИЈА ЈАФЕ

Лондон, 6 септ.

Јављају из Каира: Фалкенхајд ради на утврђивању целог палестинског фронта, бојећи се новог енглеског напада. У турску војску у Сирији дошло је више немачких официра.

Јафа се утврђује и са мора и са сува. Турци под немачком командом гоне етничко штво да ради на утврђивању. Иначе је Јафа потпуно евакуисана од цивилног становништва и изолована је са сваке стране. На улици се у Јафи могу видети само немачки и турски официри.

КАБИNET ПОВЕДЕ

Лондон, 6 септ.

Енглеска штампа на дугачко коментарише решење француске кризе. »Тајмс« пише: Афера са Алмереидом изазвала је у Француској кризу, која је трајала неколико дана. Пенлеве, познат по својој издржљивости, успео је да створи министарство народног једин-

ства. Министарство г. Пенлевеа заједно са г. Рибоом, јесте кабинет свих странака, и може се назвати кабинетом победе.

»Дејли Телеграф« каже, да у кабинету Пенлевеа учествују све странке, осим социјалистичке.

СИЈАМ У РАТУ

Лондон, 6 септ.

Машине на интернираним аустријским и немачким лажима поварене су малим експлозијама. — Сви мушки поданци аустријски и немачки интернирани су за све време рата, а послови су им забрањени.

У Сијаму има способних за војску, према последњој статистици 1,569,600 људи. Најбоља им је војска марињска пешадаја.

ГЕНЕРАЛ ГРЕНЕР

Берн, 6 септ.

У Немачкој, у Рајхстагу и у штампи, врло се много говори о оставци генерала Гренера, директора такзваног »Кригсамта«. У седницама велике комисије Рајхстага више посланика тражили су обавештење о томе. Министар војни генерал Штајн рекао је, да је генерал Гренер сам поднео оставку. Међутим овој министровој изјави нико не верује, а један социјалистички посланик добацио је: »не, Гренер није отишао по својој вољи, њега су избацили«.

Зна се да је генерал

Гренер у више прилика, у сукобима између радника и послодавца, био на страни радника.

УХВАЋЕНИ У ЛАЖИ

Крф, 4 септ.

Рана је сјао у више прилика јављали да су Бугари раселили један велики део српских села у Македонији. Оваквих многобројних варошке и селске српске породице из Македоније у Бугарску, они су то ипак порицали и тврдили да у Македонији нема Срба, да су тамо они (Бугари) били примљени и дочекани од целокупног становништва као ослободиоци. Лажност њихових тврђења се потврђује данас извештајима делегата међународног комитета Црвеног Крста, које су они поднели после њихове посете у заробљеничким логорима у Бугарској. Они су у Старој Загоди нашли извесан број грађана родом из Македоније, а нарочито из прилепске области. Међу интернираним грађанима било је такође жена и деце. Интересантно је, да сви интернирани означени су као Бугари на заробљеничким листама.

Неки случај је забележен и у заробљеничким логорима у Македонији, где су делегати ишли на 201 заробљених Бугара, међу којима је било такође жена и деце. Делегати нису обили све логоре, па је вероватно да је и у другим, осим интернираних грађана из Србије, било и грађана из Македоније. Бугари се узалуд труде да припремају сличне листе. Факат да и интернирани грађани деце данас у заробљеничким логорима исту жалбу судбину са Србима, показује најбоље да су то Срби и не Бугари. —

Југословени у Аустрији

Држање југословенских посланика у бечком парламенту било је стално чврсто, енергично и према влади непријатељско, и поред молакана, која су гонили од стране владе и круне, да се створи неко измирење. Они су одбили да узму учешће у коалиционом кабинету, који је састав по паду свог првог министарства. Они су се успротивили енергично стварању једног ванпарламентарног савеза, који би имао за циљ да претвори реализацију устава.

У парламентарну комисију, која је после тога образложена у истом циљу, изабрани су, осим председника свога клуба г. Крошчеца, још три своја радикала: г.г. Крека Словенца, Смједлак Хрвата и Вукотића Србина. Ова двојица последњи, до отварања пар-

ламената, били су интернирани као сумњиви.

Политички кругови југословенски не верују ни да ће ова уставотворна комисија моћи много да припомogne решењу југословенског питања.

Југословенско питање — тачније »Словенац«, организованих кривикала — биће једно од најтежих и најделикатнијих. Уставотворна комисија и уставотворни савет конститентни су само да говоре о питањима из аустријске политичке монархије. Југословенски проблем додирују само у толико, у колико је у питању словеначка територија у Крањској, Корушкој, Приморју и Истрији, и територија хрватска у Далмацији и Истрији. У Цариграду југословени имају шест парламентарних сабора. Очевидно је, да решење, које обухвата само

Један мали део ствари, не може да реши цео проблем.

Шта ће да кажу Хрвати и Срби из Мађарске, Босанци и Херцеговци, Црногорци и Србијанци? Ето питања, које аустројска уставотворна комисија веће моћи да реши, јер ово и није у њеној власти.

Посланик Рибарж, говорећи о политичкој заједници Словенаца у Трсту, изложио је рад југословенских посланика у Рајхсрату овим речима: Југословенски посланици, без обзира на партије, на религију и на политичка убеђења, ујединили су се у један клуб. То је у толико крупна ствар, што је тек до пре неколико месеци и сама реч „југословенски“ представљала великајду. Уједињење нашег народа под овим именом, то је за нас огромна корист и унутра и споља.

У овоме клубу, уз највећег радикала, г. Смодлаку, стоји свештеник, г. Перих, који брани клерикални програм. Проглашавајући себе заједницом свих Југословена, ми смо се ставили на гледиште револуционарне демократије и на принцип народности. Наша је акција изазвала огромно одушевљење и у Хрватској и Босни. Све партије без разлике манифестовале су своју радост и своју сагласност. Шта имамо даље да радимо? Одговор је прост: непомирљива опозиција свакој влади, која се противи нашој идеји.

ДУЖНОСТ ЧЕХА

Њујорк, 6. септ.

Г. Франклин Бујон, пре него што ће отићи из Америке, држао је у огромној Карнеџевој сали један велики говор пред чет хиљада лица, од којих је већина била Чеха и Словака. Нови француски министар испитао је данашњу

ситуацију и рекао, да за све савезничке народе треба да постоји једна парола: Бдити и борити се. Бдити да се никада не увуче неспоразум у наше редове и борити се до победе над Немачком.

На завршетку г. Франклин Бујон окренуо се Чесима и рекао: „У овом часу ваша је судбина у вашим рукама. Куцнуо је час да се подигнете. Данас више него икада ви треба да истакнете права народа и целе словенске расе на слободан живот и на независност. И сви, у име мртвих и живих, закунимо се, да нећемо оставити мач док свету не осигурамо владу правде и слободе.“

ЗА ПОСТРАДАЛЕ СРБЕ

»Наје Цирихер Цајтунг« у броју од 27 августа доноси ово саопштење:

Пошто је, према једној српској телеграфској вест из Солуна, пожар нанео велике штете такође и српском становништву, — основан је у Лондону, под заштитом познатих енглеских добротвора, један комитет за помоћ српским жртвама солунске катастрофе, чији је задатак да сакупи новац, шаље животне намирнице и остале помоћи пострадалим Србима.

АДОЛФ ПЕГУ

Париз, 6. септембра

Пре две године погинуо је у једној ваздушној борби код Белфора, јуначком смрћу, Адолф Пегу, најбољи француски авијатичар. Двогодишњаца његове смрти биће прослављена откривањем споменика, који му подижу другови на месту где је славни авијатичар погинуо.

Г. Данијел Венсен, државни подсекретар за војну авијатику, председаваће овој побожној манифестацији.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На фронту Ене Французи су одбили један немачки напад.

На десној обали Мезе доста јака артиљеријска борба на koti 344.

14 септембра оборено је 5 немачких аероплана.

Источна војска. — Делимична активност артиљерије у пределу Вардара и Црне Реке.

У близини Охридског Језера отели смо Аустројанцима један положај.

Руси су својом ватром одбили један напад, који је непријатељ припремио снажном артиљеријском ватром.

Са успехом смо извршили више аеропланских бомбардовања непријатељевих логора и батерија.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Северно од Лентри наше трупе су извршиле један испад и добиле 13 заробљеника и поред јаког непријатељског отпора. Мало смо поправили

своје положаје источно од Сен Жилвена. Један јутрошњи непријатељски извиднички напад одбијен је митраљезима — Понова је почела велика артиљеријска активност на сектору Ипра.

РУСКИ КОМИНИКЕ

У правцу Риге, а у области Пскове, наше су трупе заузеле после борбе важан сектор непријатељских положаја. У правцу Ковела живо пушкарање. Непријатељ употребљава гранате са отровним гасовима у пределу Рудке и Маринске. Северозападно од Гуслатина наше су трупе заузеле шуму близу Јерзиска, пошто су отерале предстраже непријатељеве. Непријатељ се повукао на висове на линији Мишковице—Василкевце.

РУМУНСКИ КОМИНИКЕ

У пределу источно од ушћа Барнарута (Бистрица) непријатељ је напао два вјеса које држе Руси. Напад је одбијен са губицима. У пределу северно од Фочана, дуж пруге Фочани—Марасеши, после

јаког бомбардовања непријатељ је покушао да изађе из ровова. Наша тешка артиљерија спречила је да се овај напад изведе.

ЧЕШКИ СОЦИЈАЛИСТЕ

Женева, 6. септ.

Телеграфшу са швајцарске границе листу «Л'Иманитек», да су преставници чешко-словеначке социјалистичке странке, који су учествовали на конференцији делегата социјал-демократске странке Немачке, Аустрије, Мађарске и Бугарске у Бечу, одбили да потпишу писмо упућено холандско-скандинавском комитету, јер чешки социјалистички главни одбор у Прагу није одобрио нека тврђења у том писму, која се односе на држање немачких социјалиста у овом рату.

»Ново Доба« из Пилзена пише, да се 25.000 металургијских радника изјаснило против социјалистичке странке, за коју веле да је заведена немачком социјал-демократијом. Они траже оснивање нове странке, која би се звала »Чешка чиста социјалистичка странка.«

НОВА ВЛАДА

Петроград, 6. септ.

Министарски Савет састављен је овако: председник министарства, Керенски; министар спољних послова Терешченко; министар војни, генерал Макловски; министар морине, адмирал Вердеровски и министар пошта и телеграфа, Никитин.

У БИТОЉУ

»Газет де Лозан« од 3 септембра доноси чланак професора А. Рајса под насловом: У Битољу. Чланак говори о томе, како »данас постоје две мученичке вароши на које се излива непријатељски бес: Ремс на западу и Битољ на истоку«. Даље говори како је варош порушена од немачко-бугарских граната »тако да, у Битољу не постоји кућа која није оштећена бомбардовањем... «Сва та популација пише г. Рајс, — а има је око 2.000 у вароши туробна је и нервозна. И сама су деца заборавила да се смеју. Много је туге, рупевица и патње! Више од 1000 становника било је жртва бомбардовања...«

Описујући бомбардовање вароши онога дана када је он посетио, г. Рајс завршава: »Долете једна граната од 150. Има већ жртва. И деца су жртве... Шта су урадила ова Вилему Хоенцолерну и Фердинанду Кобургу? Нека се пазе да им историја не да име децеубице.«

ПЉАЧКА У СРБИЈИ

»Вашингтон Стар«, од 24. јула ове године, пише: »Србија у једној ноти оптужује Аустрију и Бугарску због против законите економске експлоатације окупираних крајева и изјављује, да за вре-

ме преговора о миру она има право, да тражи оштету, која ће одговарати штети нанесеној како српској држави тако и њезиним поданицима услед ових флагрантних повреда интернационалних права.«

»У ноти стоји, да је противзаконито отето преко 100 милиона круна, а шест милиона круна је народ силом морао да да за аустријске ратне зајмове и за аустријски и бугарски црвени крст.

»Српска трговина је потпуно упропашћена, јер је Аустрија укинула мораторијум, да би тим омогућила непријатељским трговцима, да одмах покупе дуг, који се цени на 120 милиона круна, са интересом од 6 од сто. Ако ко не плати овај дуг, онда је кажњен тим, да му се имање прода за багателу на јавној аукцији, чим је упадацима пружена прилика да уз јетине паре покупују велике количине робе. Уз то су још многи дућани опљачкани и трговина је за више од половину опала.

»Таквим самовољним мерама против наших трговаца и помоћу овога законског пљачкања војничке власти хоће да упропасте нашу трговину. На место пропалих српских радња подићи ће се аустријске и немачке радње, које ће однародити српску трговину.«

.....Бугари су, јавља се, пљачкали у великој мери и са таквом безобзирношћу, којој нема примера у историји...«

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Лозана. — »Наје Фраје Пресе« јавља, да су власти у Тирољу наредиле да се сезона за странце ове године завршује у септембру. Путницима, при одласку из Тирола, извршића се преглед пртљага.

Лозана. — У листу «Наје Фраје Пресе» пише, да је у Лавову изгорела једна велика фабрика хемијских продуката. Већи део суседних грађевина био је жртва пламена. Штета је огромна

Базел. — »Базлер Нахрихтен« пишу: Санитет у Базелу препоручује путницима, који долазе из велике војводине Баденске и из Елзаса или који одлазе у те земље, да обрате пажњу на то, да у тим крајевима влада дизентерија.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ШТОКХОЛМ. — Одговарајући на Вилсонову ноту шведска влада опозвала је свог посланика у Буенос Аиресу. Шведска влада издржава се да да изјаве о Луксбурговој афери.

ПРИЗ. — Немачка артиљерија понова се окомила на Ремс и ствара доста жртва. То бескорисно бомбардовање изазвало је наше авијатичаре да активније нападу њихову тешку артиљерију.

РИМ. — Саобраћај у унутрашњости Русије потпуно је вастаовљен.

Господин Керенски неће у свом кабинету имати ни један портфељ. Он ће и-матититулу диктатора

руске војске. — Морал је код трупа висок. Код њих влада патриотско одушевљење.

АТИНА. — Управа Народне Банке решила је, да поклони 10.000 франака за погорелце у Солуну.

ЛОНДОН. — До јула идуће године ратни трошкови Сјед. Држава достићи ће 23 процента од укупних трошкова свих зараћених држава за прве три године рата. До тог времена рачуна се, да ће Америка потрошити 81 милијарду и 425 милиона франака. Од те суме позајмљено је савезницима 35 милијарди. Из тих цифара излази, да ће Америка потрошити у рату дневно 250 милиона франака.

ШТОКХОЛМ. — Приређена је велика манифестација коју је предводио г. Брантинг, против тајне дипломатије а у корист слободе народа.

ЦИРИХ. — Ерцбергер је изјавио, поводом одговора на Папине предлоге за мир, да немачка жели правичан трајан мир.

ШТОКХОЛМ. — Досадашњи резултат шведских избора неповољан је за владу, која је германистичка. Напредне странке и пријатељи споразума добили су већину мандата. До сада има свега 30 германофилских посланика.

ЛОНДОН. — Енглески листови са иронијом коментаришу интерају, који је дао Хинденбург једном бугарском новинару, и у којем изјављује: Тамо где се боримо, ми и побеђујемо; тамо где се повучемо, ми и останемо.

ЦИРИХ. — Келнски војни биро отпочео је регрутовање дечака од 15 година.

ПЕТРОГРАД. — Мир је свуда заведен. Република је проглашена и Керенски је створио републиканско министарство. На једној од првих министарских седница биће решено питање о сазиву Уставотворне Скупштине.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

5. септембра местимично пушкарање и обострана артиљеријска ватра.

МАЛИ ОГЛАСИ

НОВ ХОТЕЛ «АЗАЊА»

Узео сам под закуп хотел »Воден« у Солуну а назвао га хотел »Азања«. Хотел се налази у близини солунске жел. станице и лево од хотел Србије у Чапир Мали. Има соба са чистим намештајем, за угодно преноћиште, одличног српског јела и пића свију врста, све са умереном ценама. Моли за посету: Станоје Вулићевић, Азањац. 1—

Српско Трговачко Друштво обавља све банкарске послове; врши размену новца по најповољнијим дневним курсевима; прима новац на штедњу и чување. Канцеларије се налазе у улици Александра Великог у згради Хотела Кавале, преко пута бив. грчке централне поште. 8-10